

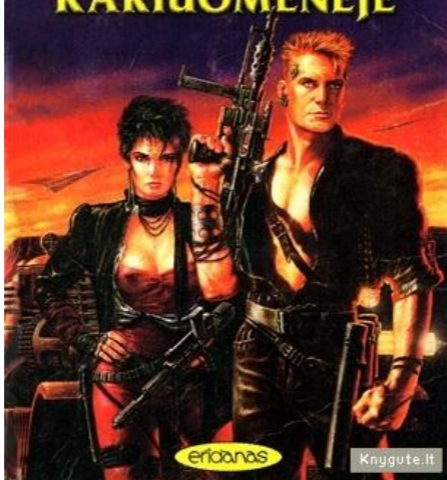
SF

Pasaulinės fantastikos Aukso fondas

49

Harry Harrison

**PLIENINĖ ŽIURKĖ
KARIUOMENĖJE**

ericanas

Knygute.lt

Harry Harrison
PLIENINĖ ŽIURKĖ KARIUOMENĖJE
Mokslinis fantastinis romanas

Kai Galaktikoje kyla
tarpžvaigždinis karas, tuomet
prireikia ypatingo žmogaus -
Džeimso Bolivaro diGrizo,
Plieninės Žiurkės.

Iš anglų kalbos vertė ŽIVILĖ SAMĖNAITĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
49 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Harry Harrison

THE STAINLESS STEEL RAT GETS DRAFTED
NewYork, Bantambooks, 1994

Copyright © by Harry Harrison, 1987

Cover art copyright © by Luis Royo, 1989

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 1996

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

1 skyrius

Aš pernelyg jaunas mirti. Man dar tik aštuoniolika - bet esu jau viena koja karste. Pirštai silpsta, slysta, o po manimi - kilometro gylio lifto šachta. Nebegaliu ilgiau laikytis. Tuoj nukrisiu...

Paprastai aš nepasiduodu panikai. Tačiau dabar panikavau. Visas kūnas, nuo pakaušio iki kojų pirštų, drebėjo iš nepakeliamos įtampos, o protas suvokė, kad šįsyk aš tikrai prieš jau liepto galą.

Patekau į bėdą, iš kurios nebeišsikapstysiu, ir kaltinti galiu tik save patį. Šįkart man nepadėjo nei patirtis, sukaupta per neilgą, bet audringą gyvenimą, nei išmintingi Rikio patarimai. Pagautas staigaus impulso, aš viską užmiršau. Ir štai jums rezultatas.

Tikriausiai nusipelniau tokį galą. Galbūt anksčiau Plieninė Žiurkė ir buvo nerūdijanti, tačiau dabar visą plieną baigė suėsti rūdys.

Viršutinė metalinių durų stakta buvo tepaluota - pabandyk išsilaikyti nutirpusiais pirštais. Batų nosimis beviltiškai kabinausi į siaurą slenkstėlį durų apačioje, o kulnai kabėjo virš juodos prarajos. Ilgai stovėti ant pirštų galų -

tikra kančia, bet net ir ji niekis, palyginus su skausmingai pulsuojančia ugnimi rankose.

O juk iš pradžių planas atrodė toks geras, toks logiškas, paprastas, protingas!

Deja, paaiškėjo, kad sumanymas buvo pernelg sudėtingas, skubotas, tiesiog kvailas.

- Tu tikras idiotas, Džimai diGrizai, - iškošiau pro sukąstus dantis ir tik tada pastebėjau, kad prikandau sau apatinę lūpą. Iš jos sunkėsi kraujas. Aš nusispjoviau - ir tą pačią akimirką dešinioji ranka nuslydo nuo durų staktos. Begalinės baimės banga sekundei įveikė nuovargį. Staigus jėgų antplūdis leido man vėl įsikibti pirštais į durų kraštą.

Bet jėgos išseko taip pat greitai, kaip ir užplūdo, palikdamos mane toje pačioje beviltiškoje padėtyje. Sakyčiau, netgi iar blogesnėje, nes aš nebeįstengiau priešintis rankas draskančiam skausmui. Ne, išsigelbėjimo nėra. Tuoj pirštai atsigniauš, : aš nukrisiu žemyn. Tai gal pačiam atsikabinti, kam veltui kankintis...

- Ne, Džimai, nepasiduok!

Pro kraujo tvinkčiojimą ausyse balsas atrodė tolimas ir žemesnis už mano paties balsą. Sakytum, prabilo pats Rikis. Tai jo mintis, jo žodžiai. Aš laikiausi toliau, pats nesuprasdamas

kodėl. O dar tas užimastoli apačioje...

Užimąs? Šachtoje buvo tamsu kaip kape. Ir tylu kaip kape. Nejaugi maglevliftas vėl pajudėjo? Aš lėtai pasukau nutirpusį kaklą ir pažvelgiau žemyn į šachtą. Nieko.

Ne, kažkas yra. Vos įžiūrimas žiburėlis.

Liftas kilo aukštyn.

Na ir kas? Siame pastate *du šimtai trisdešimt trys* aukštai. Kokia tikimybė, kad liftas sustos kaip tik po manimi, ir aš galėsiu ramiai nulipti ant kabinos stogo? Neturiu jokio noro leistis į tikslius skaičiavimus, bet ir taip aišku, kad tikimybė be galo maža. O kas, jei kabina pakils aukščiau to aukšto, kuriame kybau aš? Ji su-traiškys mane kaip kokį vabalą. Dar viena maloni perspektyva. Stebėjau, kaip žiburėlis artėja. Šviesai ryškėjant, mano vyzdžiai plėtėsi. Garsėjantis variklio gaudimas, smarkus oro gūsis... galas!

Taip, galas. Kabina sustojo. Sustojo kaip tik po manimi, taip arti, kad gerai girdėjau prasi-veriančių durų šnypštimą. Lifte kalbėjosi du sargybiniai.

- Aš tave pridengsiu. Būk atsargus, kai tikrinsi koridorių.

- Tu mane pridengsi? Tai ačiū! Aš nesisiūliau

tikrinti koridorių.

- Tu nesisiūlei, aš tau liepiu. Aš turiu du antsiuvus, tu vieną. Todėl pirmyn!

Sargybinis su vienu antsiuvu piktai bambėdamas ištykino iš kabinos. Kai jo šešėlis užstojė šviesą, plūstančią pro praviras duris, aš kaip įmanydamas atsargiau pastačiau ant kabinos stogo kairiąją koją. Tikėjausi, kad jeigu kabina sujudės nuo mano svorio, tai sargybinio žingsniai tą judesį užgoš.

Nulipti buvo nelengva. Mėšlungis sutraukė šlaunies raumenis, o rankų pirštai tarsė prišalo prie metalinės staktos. Aš lėtai nuleidau drebančią dešinę koją ir pagaliau tvirtai atsistojau ant lifto kabinos stogo. Tačiau nutirpę pirštai niekaip nenorėjo paleisti durų staktos. Jaučiausi it paskutinis kvailys.

- Koridorius tuščias! - iš tolo ataidėjo pirmojo sargybinio balsas.

- Žvilgtelėk į detektorių daviklius, ar niekas nepraėjo.

Iš koridoriaus atsklido prislopintas bambėjimas ir klanksėjimas. Aš atplėšiau dešinę ranką nuo tepaluoto metalo ir pabandžiau atlipinti neklusniąją kairiąją.

- Pasaulinį kartą judėjimas koridoriuje užfik-

suotas aštuoniolikta nulis nulis. Kai tarnautojai išeidinėjo namo, - pranešė sargybinis.

- Gerai, gali grįžti, - įsakė jo kolega su dviem antsiuvais. - Čia kažkokia paslaptis. Davikliai pranešė, kad kabina pakilo į šį aukštą. Mes nuleidome ją žemyn. O tu sakai, kad niekas iš jos neišlipo.

- Anokia čia paslaptis! Galbūt liftas pakilo savaime. Klaidingas kompiuterio signalas. Jis pats sau davinėja komandas, jei niekas jo neprašo.

- Labai nenorėčiau su tavimi sutikti, bet kito paaikškinimo nėra Grįžkime, baigsime kortuoti.

Sargybinis su vienu antsiuvu grįžo į liftą, durys užsivėrė, ir kabina nėrė žemyn. Aš tylutėliai kiūtočiau ant jos stogo. Abu sargybiniai išlipo tame aukšte, kur buvo kalėjimas, ir aš likau vienas spengiančioje tyloje. Virpančiais pirštais tryniau ir maigiau mazgus mėšlungio su-trauktuose raumenyse, kol vėl įstengiau eiti. Tada atidariau liuko dangtį, ant kurio sėdėjau, nušokau žemyn į kabiną ir atsargiai kyštelėjau nosį į koridorių. Kortuotojai jau dingo sarginėje. Aš tylutėliai nukiūtinau atgal tuo pačiu keliu, kuriuo taip kvailai tikėjaisi pasprukti: be garso slinkdamas palei sienas - jei būčiau turėjęs uodegą, būčiau iš gėdos pasibrukęs ją

tarp koju, - be garso sukiodamas spynose visraktį, be garso varstydamas koridorių duris. Galiausiai pasiekiau savo vienutę, atrakinau ir vėl užrakinau grotuotas duris, paslėpiau visraktį bato pade ir drebiausi ant lovos, taip garsiai atsidusęs, kad turėjo girdėti visas pasaulis. Nedrįsau garsiai prabilti naktinėje kalėjimo tyloje, tad aprėkiau save mintyse:

"Džimai, tu pats didžiausias avigalvis Visatoje! Niekada, kartoju, niekada daugiau taip nesielk!"

Nesielgsiu, prižadėjau sau niūrioje tyloje. Pažadas įsirėžė giliai į mano smegenis. Nes tiesa buvo akivaizdi: aš taip skubėjau išstrukti iš cypės, kad jau patys pirmieji mano veiksmai buvo klaidingi. Dabar privalėjau nuodugniai perkratyti mintyse pabėgimo planą.

Visu pirma, niekada nereikia užmiršti, kad skubos darbą velnias rauna. Areštavęs mane kapitonas Varodas, Lygos Laivyno atstovas, atvirai pasakė žinąs, kur aš slepiu visraktį. Jis prisipažino, kad nemėgsta kalėjimų. Varodas buvo tvirtas teisingumo ir tvarkos šalininkas, tačiau nemanė, kad už tuos smulkius nusikaltimus, kuriuos aš padariau savo gimtojoje planetoje, Rojaus Kampelyje, mane reikėtų įkalinti. Aš karštai pritariau jo nuomonei. Taigi, Va-

rodas paliko man visraktį, kad galėčiau pabėgti - bet ne dabar, o perkėlimo į kitą įkalinimo įstaigą metu.

Vadinasi, aš turėjau palaukti perkėlimo. Nieko kito aš ir netroškau, kaip tik ilgėliau pasėdėti šioje sargybinių ir kompiuterinių sistemų saugomoje cypėje, įrengtoje didžiuliam Lygos pastate. Pastatas stūksojo pačiame Lygos bazės centre, o bazė, savo ruožtu, buvo įkurta Steren-Gvandroje - be pavadinimo, apie šią planetą daugiau nieko nežinojau. Aš mėgavausi poilsiu ir kalėjimo maistu, tokiu gardžiu palyginti su pamazgomis, kurias teko ryti Spioventėje. Ir galėjau kuo ramiausiai mėgautis toliau, kaupdamas jėgas laisvei, kuri buvo jau ne už kalnų. Tai koks velnias pakišo man mintį sprukti iš čia?

Ne velnias, o moteris, moteriškos lyties būtybė, kurią mačiau tik akimirką, bet iškart atpažinau. Vienas žvilgsnis į ją - ir jausmai nustelbė sveiką protą. Aš pabandžiau pabėgti, ir nevykęs bandymas vos nekainavo man gyvybės. Tai kvailys! Susiraukiau prisiminęs įvykį, davusį pradžią mano idiotiškam nuotykiui.

Tai atsitiko popietinio pasivaikščiojimo metu. Pasivaikščiojimas šiame kalėjime - tai be galo džiaugsmingos minutės, kai kaliniai išvaromi iš

kamerų ir jiems leidžiama kiek paslankioti po gelžbetoninį kiemą, maloniai šildant dviem Steren-Gvandros saulėmis. Aš kiūtinau ratu drauge su visais, stengdamasis nekreipti dėmesio į savo kolegas, bjaurius tipus su žemomis kaktomis, suaugusiais antakiais, atvipsiomis, seilėtomis lūpomis. Žodžiu, visi jie buvo eiliniai smulkūs nusikaltėliai, ir man buvo tiesiog gėda, kad sėdžiu kartu su jais.

Staiga kažkas juos sujaudino, kažkoks ypatingas įvykis sukrėtė jų menkas smegenėles. Kimiai šūkalodamai, rodydami nepadorius ženklus, kaliniai metėsi prie grotų, skiriančių kiemą pusiau. Atbukęs nuo monotoniško kalėjimo gyvenimo, aš taip pat susidomėjau, kas gi sukėlė tokį neįprastą emocijų protrūkį. Priežastis buvo savaime suprantama. Moterys. Moterys, alkoholis ir pagirios - štai vieninteliai dalykai, galėję išjudinti tuos bukapročius.

Kitapus tvoros pro šalį ėjo ką tik atvykusios kalinės. Dvi iš jų, nulipdytos iš to paties molio, kaip ir mano kaimynai, atsakė j pasveikinimą tokiais pat kimiais šūksniais bei reikšmingais rankų ir pirštų ženklais. Trečioji naujokė žingsniavo tylėdama, - Linai nuleidusi galvą, nekreipdama į nieką dėmesio. Jos eisena man pasirodė pažįstama. Bet argi tai įmanoma? Juk

iki įkalinimo Steren-Gvandroje aš nebuvau net girdėjęs apie šią planetą. Hm, čia kažkokia mįslė. Ir ją reikia įminti. Nuskubėjau iki tvoros galo, smogiau krumpliais į kažkieno plaukuotą kaklą, o kai kaklo savininkas susmuko be sąmonės, užėmiau jo vietą ir pažvelgiau pro grotas.

Ir mažiau kaip už metro išvydau labai gerai pažįstamą veidą. Nebeliko jokių abejonių: aš pažįstu šią merginą ir žinau jos vardą.

Bibšė, mergina iš kapitono Garto erdvėlaivio.

Privalau žūtbūt su ja pasikalbėti, nusprendžiau aš. Bibšė padės man rasti Gartą. Kapitonas Gargas sučiupo mudu su Rikiu ir pardavė į vergiją Spiomentės planetoje, vadinasi, jis kaltas dėl Rikio mirties. O tai reiškia, kad aš norėčiau būti kaltas dėl Garto mirties.

Taigi ilgai negalvodamas, apimtas vien kvailo savižudiško entuziazmo, aš pabandžiau pabėgti iš kalėjimo. Ir tik visiškas sargybinių bukaprotiškumas išgelbėjo man gyvybę, o paskui leido nepastebėtam grįžti atgal į kamerą. Prisiminęs savo idiotišką sumanymą, net paraudau iš gėdos. Neapgalvotas, neįžvalgus planas - ir neįtikėtina kvaila prielaida, kad apsaugos sistema visuose milžiniško pastato aukštuose gali būti vienoda. Prižiūrėtojų kasdien vedžio-

jamas į kiemą pasivaikščioti, o paskui atgal į vienutę, aš įsitikinau, kad visų durų užraktai tiesiog primityvūs, o signalizacijos niekur nėra. Ir patikėjau, kad taip pat bus ir kituose aukštuose.

Aš suklydau. Sargybiniai kontroliavo kiekvieną maglevlifto iškvietimą. O kai tik kabinos durys prasivėrė viršutiniame aukšte, pastebėjau koridoriuje detektorius. Tada pabandžiau sprukti pro liuką stoge, tikėdamasis kaip nors išsigauti pro mechanizmus lifto šachtos viršuje.

Tačiau jokių mechanizmų ten nebuvo - tik dar vienos durys. O už tų durų - dar vienas aukštas, nepažymėtas lifto kabinos pulte. Slaptos patalpos, apie kurias tikriausiai žinojo tik bazės vadovybė. Mėgindamas įminti paslaptį, aš įsikabinau į durų staktą ir pabandžiau duris atidaryti. Tačiau lifto kabina staiga užtelėjo žemyn, ir aš likau kabėti tuščios šachtos viršuje.

Ką gi, išsikapsčiau iš šio kvailo nuotykiu kur kas sėkmingiau, negu nusipelniau. Bet kitą kartą sėkmė gali nusiukti nuo manęs. Planą reikia kruopščiai, šaltakraujiškai apgalvoti. Nusprendęs, kad jau gana plūsti save už pirmąjį nevykusį bandymą, ėmiau ieškoti būdo,

kaip susitikti su ta mergina iš Garto įgulos.

- Teisėtu keliu, - pagaliau ištariau pusbalsiu ir vos nepaspringau savo paties žodžiais.

Teisėtas kelias? Man? Nerūdijančiai plieninei žiurkei, kuri vieniša naršo nakties tamsoje ir tyloje, nieko nebijodama, neprašydama niekieno pagalbos?

Taip. Skaudu tai pripažinti, tačiau kartais garbingas elgesys - geriausia išeitis.

- Ei, jūs, dvokiantys cerberiai! - riktelėjau aš, kumščiu trankydama per savo vienutės durų grotas. - Pabuskite iš savo nešvankių sapnų, prasikrapštykite užtinusius veizolus ir nuveskite mane pas kapitoną Varodą. Greičiau, greičiau, mulkiai! Nevėpsokite!

Mano kolegos kaliniai, suprantama, taip pat pabudo. Degdami teisėtu įniršiu, jie ėmė sutartinai plūsti mane ir grasinti visomis įmanomomis bei neįmanomomis fizinio susidorojimo formomis. Aš entuziastingai atsikirtinėjau tuo pačiu, kol galiausiai pasirodė grėsmingai susiraukęs prižiūrėtojas.

- O, sveikutis! - džiugiai šūktelėjau jam. - Malonu matyti draugišką veidą.

- Ką, snargliau, nori, kad suknežinčiau tau makaulę? - Sargybinis sąmojingumu nenusi-

leido tiems, kuriuos saugojo.

- Ne. Tik noriu apsaugoti tave nuo nemalonių. Tučtuojau nuvesk mane pas kapitoną Varodą, nes aš turiu pranešti jam ypač svarbią karinę informaciją. Jei užgaiši bent sekundę, kapitonas įsakys tave sušaudyti.

Prižiūrėtojas dar bandė man grasinti, bet netrukus mano žodžiai pasiekė jo smegeninę, ir blausiose akyse sužibo nerimas. Net toks avigalvis susiprotėjo, kad karinės paslaptys - dalykas rimtas, ir reikia kuo greičiau permesti atsakomybę ant kieno kito galvos. Jis piktai suniurzgė, kai pirštu parodžiau į tolimąjį koridoriaus galą, bet vis tik nupėdino prie telefono. Ilgai laukti nereikėjo. Po kelių minučių pasirodė du sargybiniai - du sunkiasvoriai raumenų kalnai. Jie atrakino mano kamerą, uždėjo man antrankius ir nusivarė į maglevliftą. Mes pakilome per kelis šimtus aukštų ir po ilgos kelionės koridoriais atsidūrėme erdviame kabinete. Ten sargybiniai prirakino mano antrankius prie sunkaus krėslo ir pasišalino. Po akimirkos įėjęs leitenantas tebemirkčiojo užmiegotomis akimis ir anaipol neatrodė patenkintas - juk jį prikėlė vidury nakties.

- Man reikia Varodo, - pareiškiau. - Aš nesi-
kalbėsiu su visokia smulkme....